

Dünya

Ne Konuşuyor?

1 - 15 Nisan 2024 | YIL: 3 / SAYI: 53

İran ve İsrail'in Gölge Savaşı Açığa Çıkıyor

Dolar Hakimiyetine Karşı Dijital Bir Engel

Ukrayna, Rusya İle Savaşmak İçin Yapay Zekâyı Nasıl Kullanıyor?

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Avrupa Birliği'nin birçok konuda yatırım açığı yaşadığı belirtilirken, sadece iklim ve dijital dönüşüm konularında her yıl en az 481 milyar avroluk bir yatırım bulması veya teşvik etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Savunma, sağlık, Ukrayna'nın yeniden inşa edilmesi vb. yatırım konuları da dahil edildiğinde bu miktarında daha da artacağı belirtilmiştir. Ayrıca Avrupa Komisyonu, bulunduğumuz yıl içerisinde **dokuz Avrupa Birliği üyesi ülkenin** bir takım **cari hesap dengesizliği yaşayacağını** öngörmüştür.
- Almanya merkezli IFO Enstitüsü Alman şirketlerinin fiyat beklentileri üzerine gerçekleştirdiği anketin analiz sonuçlarını yayınlamıştır. Anket sonuçlarına göre, Almanya'daki şirketlerin birçoğu **fiyat beklentilerini iyileştirirken**, genel fiyat beklentisi mart ayında 15 puandan 14,3 puana gerilemiştir. Perakende sektöründe fiyat beklentisi 29,5 puandan 25,4 puana, yiyecek içecek sektöründe 54,4 puandan 29,5 puana gerilerken, otel sektöründe 31,7 puandan 33,4 puana yükselmiştir.
- Almanya Başbakanı'nın bazı bakanları ile Çin'i ziyaret edecek olması medyada gündem olmuştur. **Almanya** ve **Çin** arasındaki endüstriyel iş birliği özellikle **otomobil** ve **enerji** sektöründe yapılan önemli yatırımlar sayesinde başarılı bir şekilde ilerlemektedir. Jeopolitik riskler her geçen gün artmasına rağmen Alman işletmelerinin Çin'e olan güveni sürmektedir. Çin'de bulunan Alman şirketlerinin birçoğu, buradaki faaliyetlerini sürdürmeyi ve yatırımlarını artırmayı planlamaktadır.
- **Dünya Bankası**, **Türkiye** ile yaptığı **18 milyar dolar** değerinde yeni ortaklık **çerçeve anlaşmasını** duyurmuştur. Belirtilen destek miktarı belli hususlar ve konu çerçevesi dahilinde ülkemize sağlanacaktır. Ortaklık çerçevesinin amacı ise Türkiye'yi yüksek gelirli ülke statüsüne geçirmektir. Yetkililer, Türkiye'nin son dönemlerde önemli ilerlemeler kaydederek yaşam standartlarını yükselttiğini belirtmiştir. Ortaklık çerçevesinde **üç ana konuya** odaklanılacaktır. Bunlar; kapsayıcı hizmetler ve istihdam, doğal afetlere karşı dayanıklılığın güçlendirilmesi ve sürdürülebilir üretimde büyüme.

- Birçok kişi Rusya'nın Orta Doğu'daki istikrarsızlık ortamından yararlandığını düşünse de böyle bir durumda Rusya'nın kaybedecek çok şeyi olduğu belirtilmektedir. **Rusya**, son on yıldır bölgedeki nüfusunu güçlendirmek adına yerel çatışmalardan faydalanmış ve özellikle Suriye ve Libya'da aktif rol almıştır. Ancak, İsrail – Filistin savaşının bölgede patlak vermesi ve geniş çevrelere yayılarak bölgesel bir çatışmaya dönüşmesi Rusya'nın bölgedeki **güvenlik garantisi** konumuna zarar verecektir.
- **İsrail** güçlerinin **İran Konsoloslukuna** yönelik yaptığı saldırı sonrasında Orta Doğu'da yeni bir savaşın patlayacağı korkusu herkesi sarmıştır. **İran**, saldırılara karşı ağır cevap vereceğini belirtmiş ve daha sonra çeşitli füzeler ve insansız hava araçları ile İsrail'e saldırmıştır. İsrail, sahip olduğu güçlü hava savunma sistemi sayesinde kendisine yönelen füzelerin %97'sini vurarak etkisiz hale getirmeyi başarmıştır.
- Çin, özellikle **elektrikli araç** ve **rüzgâr enerjisi** sektörlerinde faaliyet gösteren yerli sanayiye ciddi bir şekilde desteklemektedir. Temiz teknoloji alanındaki destekleri ise OECD (Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) ülkelerin yaklaşık üç ila dokuz katı kadardır. Çin, bu sektörleri destekleyerek hızla büyümesine ve Avrupa pazarına daha fazla nüfus edebilmesine olanak tanımaktadır. Güneş pilleri ve batarya hücreleri alanında dünyanın önde gelen üreticilerinden olan Çin, elektrikli araç ve rüzgâr türbinleri gibi temiz teknoloji sektörlerinde lider olmayı arzulamaktadır.
- **Dünya Sağlık Örgütü**, çatışmaların devam ettiği **Gazze** bölgesine insani yardımların erişebilmesi adına uluslararası topluma **gıda**, **ilaç** ve **yakıt** gibi malzemelerin sürdürülebilir şekilde tedarik edilebilmesi için çağrıda bulunmuştur. Kara yolu ile yapılan yardımların geliştirilmesi için çalışmalar devam ederken, deniz yoluyla gerçekleştirilen yardımların hava yoluyla gerçekleştirilen yardımlara göre daha etkili olduğu belirtilmiştir.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Nisan 2024

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2024

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. G42 ve Çin-BAE-ABD Üçgeni / The Washington Institute (ABD)	1
2. AB'de Cari İşlemler Fazlası / Bruegel (Belçika)	2
3. Enflasyon Gerilemeye Devam Ediyor / IFO Institute (Almanya)	3
4. Yalnızca Çin ile Yapılacak İş Birliği Almanya'ya Güvence Getirecektir! / ChinaDaily (Çin).....	4
5. Dolar Hakimiyetine Karşı Dijital Bir Engel / Foreign Policy Research Institute (ABD) ..	5
6. Petrol Piyasasındaki Tehlikeler Yankılanmaya Başladı / Center for Sstrategic International Studies (ABD)	7
7. Yeni Dünya Bankası Grubu Ortaklık Çerçevesi, Türkiye için Üretkenlik Artışı, İş ve Doğal Afetlere Karşı Dayanıklılık Odaklı Olacak / The World Bank (ABD)	8
8. Hammadde Mevcudiyeti Covid-19 Dönemi Öncesi Seviyeye Yaklaşıyor / IFO Institute (Almanya)	9
B. POLİTİKA	11
1. Tayvan'ın Silah Durumu, Mart 2024 Güncellemesi / CATO Institute (ABD).....	11
2. Rusya Neden İsrail ve İran Arasında Savaş İstemiyor? / RAND (ABD).....	12
3. Japonya'nın Yeni Ortaklığı ve Savunma Duruşundaki Değişimi / Vivekananda International Foundation (Hindistan).....	13
4. Rusya'nın Yavaş Öldüren Zehri? / International Centre for Defence and Security (Ukrayna)	14
5. İran ve İsrail'in Gölge Savaşı Açığa Çıkıyor / The Economist (Birleşik Krallık).....	16
6. İran, İsrail ve Orta Doğu Tekrar Uçurumun Kıyısında / Observer Research Foundation (Hindistan)	17
7. Afrika Boynuzu'nda Etiyopya-Somali Kızıldeniz Anlaşması / Al Jazeera Centre For Studies (Katar)	18
8. Sudan: Unutulan Savaşta 1 Yıl Geride Kaldı / Middle East Institute (ABD)	20

C. ÇEVRE.....	22
1. Güney Afrika Kuraklığı: Mısır Üretimine Etkileri? / International Food Policy Research Institute (ABD)	22
2. Çin'in Temiz Teknolojilere Sağladığı Büyük Destekler / KIEL Institute for	23
3. Küresel Gübre Ticareti 2021-2023: Savaşa Bağlı Fiyat Artışlarından Sonra Ne Oldu? / International Food Policy Research Institute (ABD)	24
D. SOSYAL.....	26
1. New York'un Evde Sağlık İş Gücü Bir Yılda Yüzde 12 Arttı / Empire Center for Public Policy (ABD)	26
2. Hava Yardımlarının Aksine, Deniz Yardım Koridorları Gazze'ye Daha Çok Yardım Edebilir / The Washington Institute (ABD)	27
E. TEKNOLOJİ.....	29
1. Yapay Zekâ İkilemi: Savaş ve Acının Yapay Görüntüleri Empati Uyandırabilir mi? / PRIO (Norveç)	29
2. Ukrayna, Rusya ile Savaşmak İçin Yapay Zekâyı Nasıl Kullanıyor? / The Economist (Birleşik Krallık).....	30
9. Macron Fransa'yı Avrupa'nın Yapay Zekâ Gücü Haline Getirmeyi Planlıyor / Center For A New American Security (ABD).....	31
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	33

A. EKONOMİ

1. G42 ve Çin-BAE-ABD Üçgeni / The Washington Institute (ABD)

Beyaz Saray ve Kongre, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile doğrudan endişelerini paylaşarak, önemli bir şirketin Pekin ile olan bağlarını ele almak için somut adımlar atmıştır. Ancak, ABD'nin risk toleransının bölgesel ortaklar tarafından anlaşılması için daha fazla angajman gerekmektedir. Çin Komünist Partisi Temsilciler Meclisi, Ticaret Bakanlığı'ndan Birleşik Arap Emirlikleri'nin yapay zekâ şirketi Group 42 Holdings'in (G42) kara listeye alınmış Çinli firmalarla bağlantıları olduğu şüphesi nedeniyle incelenmesini istemiştir. Beyaz Saray yetkilileri, BAE'nin ulusal güvenlik danışmanı olan şirket başkanı Şeyh Tahnoun bin Zayed ile yaptıkları toplantıda G42 ile ilgili endişeleri dile getirmişlerdir. G42 şubat ayında Beyaz Saray'ın endişeleri nedeniyle Çinli şirketlerle olan bağlarını koparmış ve Çinli şirketlerden elde ettiği hisseleri satmıştır.

Kaynak: TWI

G42, BAE'nin Çin ile ileri teknoloji iş birliği için tek seçenek olmadığını ve ABD - Pekin rekabetinin Abu Dabi ile olan ilişkileri karmaşık hale getirmediğini belirtmiştir. Bölgedeki diğer ülkeler de Çin ile bağlarını derinleştirdikçe, ABD'nin sabrını ve risk toleransını test etmeye devam edecektir. G42, geniş bir sektör yelpazesinde **yapay zekâ** araştırmalarına

odaklanarak, hükümetten sağlık hizmetlerine ve finansa kadar birçok alanda faaliyet göstermektedir. BAE'nin ulusal stratejisinin bir parçası olarak, G42 Emirlik ekonomisine entegre olmuş ve Abu Dabi Kalkınma Holding Şirketi ile anlaşma yapmıştır. Ayrıca, DarkMatter Group'un Pegasus iştirakini yöneten **G42, Huawei** ile bir anlaşma imzalamış ve **ToTok** adlı tartışmalı mesajlaşma uygulamasını tanıtmıştır.

Ticaret Bakanlığı'na gönderilen mektupta, Xiao'nun Çinli şirketlerle iş birliği yaparak BAE ve Çin merkezli şirketler arasında geniş bir ağı işlettiği belirtilmiştir. BGI Genomics gibi Çinli şirketler, ABD Savunma Bakanlığı tarafından resmi bir Çin askeri kuruluşu olarak kara listeye alınmıştır. COVID-19 salgını sırasında G42, virüs tespiti konusunda BGI ve aşı üretimi konusunda Sinopharm ile iş birliği yapmıştır. Etisalat, Huawei ile 5G kuleleri inşa etmek için anlaşma yapmış ve bu anlaşma hem Trump hem de Biden yönetimlerinde ABD'nin tepkisini çekmiştir. Bu durum, BAE'nin Çin ile olan ilişkilerinin ABD ile olan ilişkilerini de karmaşık hale getirmektedir.

Erişim: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/g42-and-china-uae-us-triangle>

Anahtar Kelimeler: ABD, Birleşik Arap Emirlikleri, Çin, Şirket.

2. AB'de Cari İşlemler Fazlası / Bruegel (Belçika)

Avrupa Birliği büyük yatırım açıklarıyla karşı karşıyadır. Sadece **iklim ve dijital dönüşüm** için, her yıl en az **481 milyar avroluk yıllık yatırım** bulması veya teşvik etmesi gerekmektedir. Savunma harcamaları, Ukrayna'nın yeniden inşası ve gelecekteki olası sağlık krizlerine hazırlık için yapılacak harcamalar da dâhil edildiğinde bu miktarın daha da artması beklenmektedir.

Yine de bu büyük yatırım açıklarına rağmen, AB yurtdışına yatırım yapmayı tercih etmektedir. Avrupa Komisyonu, 2024 yılında dokuz AB ülkesinin cari hesap dengesizliğine sahip olacağını tahmin etmektedir. AB genelinde ise 2025 yılına kadar GSYH'nin %2,5'ini aşan bir cari fazla olacağı belirtilmektedir.

Nominal olarak AB GSYH'si yaklaşık 18 trilyon avrodur. AB son 15 yılın büyük bir bölümünde büyük cari işlemler fazlası vermiştir. Enerji fiyatlarının yükseldiği 2008 ve kısa

bir süre için 2022 yılında olduğu gibi açık verdiği zamanlarda bile bu açıklar küçük ve geçici olmuştur. Ancak mali krizden sonra, Avrupa Komisyonu yeni oluşturduğu Makroekonomik Dengesizlikler Prosedürü'nde cari hesap fazlalarından bir ticaret (ihracat-ithalat) dengesizliği olarak değil de bir tasarruf-yatırım dengesizliği olarak bahsetmeye başladığında konu ilgi çekmeye başlamıştır. Haziran ayındaki Avrupa seçimlerinden sonra atanacak yeni AB yönetiminin de yatırımları engelleyen faktörleri ve yatırımcıları Avrupa'da kalmaya ikna edebilecek teşvikleri belirlemesi gerekecektir.

Erişim: <https://www.bruegel.org/opinion-piece/spend-it-home-current-account-surpluses-eu>

Anahtar Kelimeler: AB, Ekonomi, GSYH, Yatırım.

3. Enflasyon Gerilemeye Devam Ediyor / IFO Institute (Almanya)

IFO fiyat beklentileri şubat ayındaki 15,0 puandan mart ayında 14,3 puana kadar gerilemiştir. Bu seviye 2021 yılı Mart ayından bu yana görülen **en düşük** seviyedir. Tüketimle ilgili sektörlerde daha az sayıda şirket fiyatlarını artırmayı planlamaktadır (28,7'den 24,6 puana gerilemiştir). Fiyat beklentileri perakende (29,5'tan sonra 25,4 puan) ve yiyecek içecek (54,4'tan sonra 29,5 puan) sektörlerinde düşerken, oteller (31,7'den sonra 33,4 puan) ve tur operatörlerinde (36,6'dan sonra 36,9 puan) hafif artışlar görülmüştür.

İnşaat sektöründe ise fiyat beklentileri -6,2'den -10,6 puana gerilemiştir. Buna göre, şirketlerin çoğu fiyatlarını düşürmek istemektedir. İmalat sektöründe, ankete katılan şirketlerin yalnızca küçük bir çoğunluğu fiyatlarını yükseltmeyi planlamaktadır. Bu alandaki fiyat beklentileri hafif bir artışla 5 puandan 6,4 puana yükselmiştir.

IFO fiyat beklentilerindeki puanlar, şirketlerin yüzde kaçının dengeli bir şekilde fiyatlarını artırmayı planladığını göstermektedir. Denge, fiyatlarını yükseltmeyi düşünen şirketlerin yüzdesinden fiyatlarını düşürmeyi düşünenlerin yüzdesinin çıkarılmasıyla hesaplanmaktadır.

Erişim: <https://www.ifo.de/fakten/2024-04-02/inflation-weiter-auf-dem-rueckzug>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Enflasyon, Ticaret.

4. Yalnızca Çin ile Yapılacak İş Birliği Almanya'ya Güvence Getirecektir / ChinaDaily (Çin)

Almanya Başbakanı Olaf Scholz, pazar gününden itibaren Çin'e üç günlük bir ziyaret gerçekleştirecektir. Scholz'a, Çevre Bakanı Steffi Lemke, Tarım Bakanı Cem Özdemir ve Ulaştırma Bakanı Volker Wissing eşlik edecektir. Ziyaret, **Çin-Alman ilişkilerinin** önemini vurgulamaktadır. İkilin tarihçesine bakıldığında, pragmatik iş birliğinin önemli olduğu ancak ideolojik farklılıkların ortaklıkları zayıflattığı görülürken, **ekonomi** ve **ticaret** ilişkilerin temelini oluşturmaktadır.

Almanya ve Çin arasındaki endüstriyel iş birliği, özellikle otomobil ve enerji sektörlerine yapılan önemli yatırımlar ile başarılı bir şekilde ilerlemektedir. Jeopolitik gerilimlere rağmen Alman işletmeleri Çin pazarına olan güvenlerini korurken, 2023 yılında doğrudan yatırımlarını artırarak %4,3'lük bir büyüme kaydetmiştir. Çin'deki Alman şirketlerinin çoğunluğu faaliyetlerini sürdürmeyi ve bir kısmı da yatırımlarını artırmayı planlamaktadır. Çin, Almanya'nın en önemli ticaret ortağı olarak **sekiz yıldır** öne çıkmaktadır. İki ülke arasındaki ekonomik iş birliği büyük bir potansiyele sahiptir. Yeşil ekonomi, elektrikli araçlar, temiz enerji, biyofarmasötikler (biyolojik tıbbi ürün) ve yapay zekâ gibi alanlarda öne çıkmaktadır. İki ülke arasındaki ilişkiler, pragmatik iş birliği, küreselleşmeyi teşvik etme ve çok taraflılığı destekleme ilkeleriyle güçlendirilmiştir. Ancak, AB'nin yaşadığı krizler ve jeopolitik çalkantılar, muhafazakârlığın ve aşırılık yanlısı ideolojilerin yükselişine neden olmuştur. Rusya-Ukrayna çatışması, Avrupa'nın barış ve büyüme kazanımlarını azaltmış, ancak tamamen sona erdirmemiştir. Almanya, Rusya'nın olası tehditlerine karşı güvenliği artırmak için yatırımlar yapmaktadır. Bu durumda, Almanya için tek güvence Çin ile iş birliğidir ancak bu iş birliği de karmaşık uluslararası ve yerel koşullara bağlıdır.

AB'nin Çin'e yönelik politikasında ideolojik ve güvenlik faktörlerinin daha fazla devreye girmesiyle bir değişim yaşanmıştır. AB, ABD'yi takip ederek Çin'e yönelik "**riskten arınma**" stratejisini benimsemiş ve Almanya'yı etkilemiştir. Scholz hükümeti, Çin ile "**sistemik rekabeti**" savunan ve ekonomik bağımlılığın azaltılması gerektiğini vurgulayan ilk kapsamlı Çin politikasını kabul etmiştir. Ancak Scholz, Almanya'nın Çin'den "**ayrılma**" niyetinde olmadığını vurgulamıştır. İki ülke arasındaki iş birliğini derinleştirmenin her iki

taraf için de faydalı olduğu vurgulanmıştır. Çin ve Almanya, ortaklıklarını karşılıklı fayda ve sürdürülebilir büyüme yörüngesinde yeniden ayarlama fırsatını değerlendirmelidir. Karşılıklı saygı ve ortak çıkarlara dayanan bir rota çizerek, iki taraf mevcut jeopolitik ortamın karmaşıklıklarını aşabilir. İş birliği ve refahla tanımlanan bir geleceğe doğru bir yol çizebilir. Çin ekonomisinin büyümesi Almanya için de önemli fırsatlar oluşturacaktır. Dolayısıyla iki taraf da adil bir rekabet içinde olmalı, sıfır toplamı bir oyuna girmemeli ve karşılıklı fayda için iş birliğini güçlendirmelidir.

Kaynak: CHINADAILY

Erişim: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202404/15/WS661cb2bea31082fc043c2056.html>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Çin, Ticaret.

5. Dolar Hakimiyetine Karşı Dijital Engel / Foreign Policy Research Institute (ABD)

ABD'deki üst düzey hükümet yetkililerinin kripto para birimleri konusunda bilgi eksikliği ve endişesi, ulusal güvenlik için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Bitcoin protokolü ve blok zincir tabanlı protokollerin ortaya çıkması, küresel servet transferini değiştirmiştir. Ancak politikacıların ve ulusal güvenlik kurumlarının, dijital para birimlerini anlayamadığı

ve ABD dolarının küresel para birimi olarak kalması için gerekli önlemleri almada isteksiz olduğu görünmektedir.

ABD'nin ulusal gücü, uzun vadeli ticaret ve yatırım işlemlerinde kullanılan **istikrarlı bir para birimine olan küresel talepten kaynaklanmaktadır**. ABD ayrıca, dünyadaki ekonomik faaliyetlerin büyük bir kısmının dolar ekosistemi üzerinden yürütülmesinden, bu tür faaliyetler için işlem ücretlerinden yararlanma, küresel ticaret hakkında veri toplama ve ABD doları cinsinden hesaplara ve ABD finansal sistemine erişimi bir baskı aracı olarak kullanma açısından muazzam bir kaldıraç elde etmektedir.

ABD'deki ve dışındaki girişimci şirketler, kripto para birimlerine dayalı **yeni finansal araçlar** geliştirmektedir. Örneğin, Hong Kong merkezli iFinex, "US Dollar Tether" (USDT) adlı sabit coinler oluşturmakta ve bu coinler dolar cinsinden güvenli varlık depolama ve transferi ile mal ve hizmetler için ödeme yapma olanağı sağlamaktadır. Ancak, bu durum ABD'nin kontrolünden çıkmaya ve doların küresel güvenini zayıflatmaya neden olabilir. Şu anda, stabilcoinler, ABD dolarını tercih edilen küresel değer deposu olarak korurken, ABD'nin bu protokolleri benimsememesi, kontrolün başka birine devredilmesine ve ABD için geri dönüşü olmayan bir kayıp riskine yol açabilir. Tether gibi stabilcoinler, yabancı şirketlerin ABD dolarının hakimiyetinden faydalanmasına işaret ederken, ABD'nin bu durumdan yararlanmadığı görülmektedir. Bu nedenle, **kripto para birimlerinin ve sabit coinlerin sessiz sedasız yok olmasını beklemek, küresel ABD doları hakimiyetini kaybetmeye yol açabilir**.

Kaynak: FPRI

Erişim: <https://www.fpri.org/article/2024/04/a-digital-threat-to-dollar-dominance/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Dolar, Kripto Para.

6. Petrol Piyasasındaki Tehlikeler Yankılanmaya Başladı / Center for Strategic International Studies (ABD)

Petrol piyasası, geçen yıl OPEC+ ülkelerinin üretim kesintileriyle dengelenmiş olsa da makroekonomik endişeler ve arz artışı gibi faktörlerle hâlâ hassas bir durumda. Bu durum, tüccarların ham petrol ve ürün temellerinde sıkılaşıma beklentisiyle birlikte piyasaların artık jeopolitik risklere karşı daha duyarlı olduğunu göstermektedir. İran'ın Suriye'de üst düzey bir komutanın öldürülmesine verdiği tepki ve olası misilleme, varil başına petrol fiyatlarını **100 dolara** doğru yükseltebilecek potansiyel bir etken olarak görülmektedir.

Petrol talebindeki artış, özellikle ABD nakliye talebinin güçlü olmasıyla dikkat çekerken, Uluslararası Enerji Ajansı ilk çeyrekteki talep artışını günlük 1,7 milyon varile yükseltmiştir. Ayrıca, Çin'in talep artışının beklenen yavaşlaması ve petrokimya talebinin güçlü seyri, piyasalarda belirleyici faktörler arasında yer almaktadır. Öte yandan, OPEC+'ın üretim kesintileri Brent ham petrol vadeli işlemlerinde düşüşe neden olurken, fiyatların 90 dolar seviyesinde dengelenmesi beklenmektedir.

Kaynak: Atta Kenare

Geçen yıl yaşanan dalgalanmanın piyasalar üzerindeki etkisi devam ederken, **jeopolitik riskler** ve özellikle İran'a uzanan olası savaş tehdidi, tüccarların daha temkinli olmasına neden olmaktadır. İsrail ile Hizbullah arasında çıkabilecek bir çatışmanın, piyasalarda

tırmanışa neden olabileceği endişesi bulunmaktadır. Ancak şu ana kadar İsrail'in kuzey sınırında ciddi bir çatışma yaşanmamış olsa da tüccarlar ve analistler, jeopolitik olaylara daha fazla dikkat etmekte ve piyasalardaki belirsizlikleri göz önünde bulundurmaktadır.

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/oil-market-risks-start-resonate>

Anahtar Kelimeler: Jeopolitik Riskler, Petrol, Savaş.

7. Yeni Dünya Bankası Grubu Ortaklık Çerçevesi, Türkiye için Üretkenlik Artışı, İş ve Doğal Afetlere Karşı Dayanıklılık Odaklı Olacak / The World Bank (ABD)

Dünya Bankası Grubu (DBG) Yönetim Kurulu, Türkiye için yeni bir Ülke Ortaklık Çerçevesini (CPF) duyurmuştur. Bu CPF, Türkiye'nin verimlilik artışı, istihdam ve daha iyi kamu hizmeti sunumu ve doğal afetlere karşı dayanıklılık gibi **üç temel kalkınma stratejisine** odaklanacaktır. 2024-2028 mali yıllarını kapsayacak olan yeni Türkiye CPF, ülkenin yüksek gelir statüsüne geçişini desteklemeyi amaçlamaktadır. Özel sektörün geliştirilmesi, firmaların daha yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji faaliyetlere geçme kabiliyetlerini geliştirmek için kilit bir odak noktası olacaktır. CPF, Türkiye ile Grubun kurumları olan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası, Uluslararası Finans Kurumu ve Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı arasındaki güçlü ve artan iş birliğini yansıtmaktadır.

Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez, Türkiye'nin son yirmi yılda muazzam bir ilerleme kaydettiğini ve halkının yaşam standartlarını önemli ölçüde yükselttiğini belirtmiştir. Lopez'e göre, Türkiye modern altyapısını geliştirmiş ve ekonomisini küresel ekonomiye ve küresel değer zincirlerine entegre etmiştir. Yeni CPF, bu ilerlemenin üzerine inşa edilecek ve Türkiye'yi olağanüstü kalkınma yolculuğuna devam ederken Dünya Bankası Grubu'nun birleşik gücünden yararlanarak destekleyecektir. Gelecekteki destek alanları arasında hükümetin enerji dönüşüm planı ve stratejik altyapı yer almaktadır. CPF ayrıca, üretkenliği ve kamu hizmeti sunumunu artırmak için hayati önem taşıyan dijitalleşmeyi hızlandırma ihtiyacını da vurgulamaktadır.

Dünya Bankası üç geniş alan altında seçilmiş zorluklara odaklanacaktır. Bu zorluklar arasında kapsayıcı hizmetler ve istihdam, doğal afetlere karşı dayanıklılığın güçlendirilmesi ve dijitalleşmenin hızlandırılması bulunmaktadır. Kapsayıcı hizmetler ve istihdam alanında gelir ve diğer eşitsizlikleri ele almak için kadınlar, gençler ve hassas gruplara yönelik işlerin iyileştirilmesine odaklanılacaktır. Doğal afetlere karşı dayanıklılığın güçlendirilmesi için afetlere karşı dayanıklılık ve hazırlık, doğal kaynakların yönetimi ve temiz enerjiye geçiş konularına öncelik verilecektir. Dijital teknolojinin kullanımını hızlandırmak için Dünya Bankası Grubu, dijital iş ekosisteminin iyileştirilmesi, depreme ve iklime dayanıklı kentsel planlamanın desteklenmesi ve finansal kapsayıcılığın iyileştirilmesi gibi alanlarda çalışacaktır.

Erişim: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/04/08/new-world-bank-group-partnership-framework-for-turkiye-to-focus-on-productivity-growth-jobs-and-resilience>

Anahtar Kelimeler: CPF, Dünya Bankası Grubu, Türkiye.

8. Hammadde Mevcudiyeti Covid-19 Dönemi Öncesi Seviyeye Yaklaşıyor / IFO Institute (Almanya)

Uzmanlar, Almanya'da şirketlerin artık hammadde sıkıntısı yaşamadığını belirtirken, şubat ayında hammadde sıkıntısı yaşadığını dile getiren şirketlerin oranı mart ayında %14,6 seviyesinden %10,2 seviyesine gerilemiştir. IFO Anket Başkanı Klaus Wohlrabe ise artık ülkede hammadde ve ara mal tedarikinde yaşanan sorunun büyük ölçüde çözüldüğünü söylemiştir. Ayrıca Wohlrabe, Deutsche Bahn'da yaşanan tarife anlaşmazlıklarının çözüldüğünü ve ülkedeki **lojistik** sektörünün de Kızıldeniz'deki koşullara uyum sağladığını belirtmiştir.

Almanya genelinde hiçbir sektörde darboğaz yaşayan oranı %20'yi geçmemektedir. **Darboğaz sıkıntısını en çok hisseden sektör** ise %18,2 ile **veri işleme ekipmanı üreticileri** olmuştur. En çok etkilenen diğer sektörler ise sırasıyla elektrikli ekipman üreticileri %17,5, kimya endüstrisi %14,5, makine üretim ve ekipmanı %14,4 takip etmiştir. Geçmiş

tarihe bakıldığında Alman üreticiler 2021 yılı Aralık ayında %81,9 oranında tarihi bir darboğaz sıkıntısı yaşadığını bildirmiştir.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2024-04-15/availability-materials-germany-approaching-pre-coronavirus-levels>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Sektör, Üretim.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

B. POLİTİKA

1. Tayvan'ın Silah Durumu, Mart 2024 Güncellemesi / CATO Institute (ABD)

11 Mart 2024 tarihinde Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI), ABD'nin Tayvan'a yönelik gerçekleştirdiği silah teslimatlarını takip etmek amacıyla silah birikimi veri setinin kullanıldığı birincil veri kaynağı olan **Silah Transferleri Veri Tabanı** için yıllık bir güncelleme yayınlamıştır.

SIPRI veri tabanı güncellemesi ABD'nin Tayvan'a olan silah satışını en az 19,17 milyar dolara çıkarmaktadır. 2024 yılı mart ayı itibarıyla ABD'nin Tayvan'a yönelik herhangi yeni silah satışı yapacağı konusunda bir duyuru yapılmamıştır.

Tayvan silah birikimi veri setinin Mart 2024 güncellemesi için 2017'de yapılan hafif torpido dönüştürme kiti satışı kaldırılırken 2019'da yapılan TOW-2B tanksavar güdümlü füze satışı eklenmiştir. Haziran 2017'de Savunma Güvenlik İş Birliği Ajansı (DSCA) 168 adet MK-46 Mod 5 hafif torpidonun MK-54 konfigürasyonuna yükseltilmesi için 175 milyon dolarlık bir ekipman satışı yapıldığını duyurmuştur. Bu torpidolar düşman denizaltılarına saldırmak üzere uçaklardan ve savaş gemilerinden fırlatılabilmektedir.

DSCA, 8 Temmuz 2019 tarihinde Kongre'ye 2015 yılında yapılan TOW-2B tanksavar güdümlü füze satışında değişiklik yaparak 241 milyon dolar değerinde 1.240 füze ve ilgili bazı ekipmanları eklediğini bildirmiştir.

SIPRI'nin kısmen teslim edildiğini bildirdiği üç silah satışı daha vardır. Ekim 2020'de satışı duyurulan altı MS-110 uçağın üçü 2023 sonunda Tayvan'a teslim edilmiştir. Ayrıca Tayvan, ilk iki Abrams tankını 2022 yılında teslim almıştır. Teslim edilen tankların ise 2024 ile 2026 yılları arasında ilk tanıma ve eğitim için kullanılacağı düşünülmektedir. Son olarak Tayvan, 2023 yılında beş adet MK-48 ağır torpidoyu da teslim almıştır. SIPRI'ye göre geri kalan 41 torpido ise 2026 yılına kadar teslim edilecektir.

Erişim: <https://www.cato.org/blog/taiwan-arms-backlog-march-2024-update>

Anahtar Kelimeler: ABD, Silah, Tayvan.

2. Rusya Neden İsrail ve İran Arasında Savaş İstemiyor? / RAND (ABD)

Rusya'nın Orta Doğu'daki istikrarsızlıktan fayda sağladığı iddialarına rağmen, İsrail ve İran arasındaki gerilimin tırmanması durumunda Moskova'nın kaybedecek çok şeyi olduğu belirtilmektedir. Rusya, son on yılda bölgedeki nüfusunu güçlendirmek için yerel çatışmalardan yararlanarak Libya ve Suriye gibi ülkelerde aktif rol oynamıştır. Ancak, İsrail-Filistin savaşının geniş bir bölgesel çatışmaya dönüşmesi durumunda Rusya'nın **bölgedeki güvenlik unsuru rolünü kaybedebileceği** vurgulanmaktadır.

Rusya'nın Ukrayna'daki işgaliyle uğraşması ve dikkatinin dağılması, Orta Doğu'da bölgesel bir güvenlik garantisi olarak hareket etme kapasitesini zayıflatmıştır. Ayrıca, Rusya'nın Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesini ele geçirmesinde eski Ermenistan adına müdahalede bulunmaması, Rusya'nın bölgede istikrar sağlayıcı bir güç olarak etkin olmadığını göstermektedir.

Rusya'nın Orta Doğu'daki durumu incelendiğinde, İsrail ve İran arasındaki gerilimi tırmandırmak istememesinin nedenleri arasında bölgenin istikrarsızlığından fayda sağlama isteği, Ukrayna'daki işgaliyle meşgul olması ve Orta Doğu'da güvenlik gücü pozisyonunu korumak istediği görülmektedir.

Kaynak: *Firas Makdesi*

Erişim: <https://www.rand.org/pubs/commentary/2024/04/why-russia-doesnt-want-war-between-israel-and-iran.html>

Anahtar Kelimeler: İsrail-İran, Orta Doğu, Rusya.

3. Japonya'nın Yeni Ortaklığı ve Savunma Duruşundaki Değişimi / Vivekananda International Foundation (Hindistan)

26 Mart tarihinde Japonya, **katı savunma ihracatı kurallarını gevşetme kararı** almıştır. Böylece, belirli koşullar altında ihraç edilmek üzere İngiltere ve İtalya ile iş birliği içinde yeni nesil savaş uçağı üretmesine olanak tanınmıştır. **Japonya, İtalya ve Birleşik Krallık** savunma bakanları, Aralık 2023'te Tokyo'da **yeni altıncı nesil savaş uçağını geliştirmek üzere** ortak bir organizasyon kurulmasına ilişkin uluslararası bir anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşma Japonya'nın ürettiği ölümcül silahları ilk kez başka ülkelere ihraç etmesine olanak tanıyacaktır. Bu karar, iktidardaki Liberal Demokrat Parti ile koalisyon ortağı Komeito Partisi arasında oybirliğiyle alınmıştır. Bu hamle ülkenin savaş sonrası pasifist ilkelerinden kopuş anlamına gelmektedir.

Buna ek olarak, ülkenin savunma teçhizatının yurtdışına transferine ilişkin üç ilkesinin uygulanmasına yönelik esaslar da gözden geçirilmiştir. İhracat yeni nesil savaş uçaklarıyla sınırlı olacak ve yalnızca Japonya ile savunma anlaşmaları imzalamış ve aktif çatışmalarda yer almayan ülkelere transfer edilebilecektir.

Japonya, İtalya ve Birleşik Krallık arasında ortaklaşa geliştirilen bu uçak, Japonya'nın eskiyen Amerikan tasarımı F-2 avcı uçakları filosunun ve Birleşik Krallık ve İtalyan orduları tarafından kullanılan Eurofighter Typhoon'ların yerini alacaktır. Japonya daha önce F-X olarak adlandırılacak yerli bir tasarım üzerinde çalışmaktaydı ancak 2035 yılında kullanıma hazır etmek üzere Tempest adlı bir İngiliz-İtalyan programıyla çalışmalarını birleştirmiştir.

2022 yılı aralık ayında üç ülke (Japonya-İngiltere-İtalya), ortak bir liderler bildiriyle, 2035 yılına kadar yeni nesil bir savaş uçağının geliştirilme faaliyetlerini birlikte sürdürme niyetlerini açıklamıştır. Bu proje **Küresel Savaş Hava Programı (GCAP)** olarak adlandırılmaktadır. Yeni nesil savaş uçağının ortaklaşa tasarlanması, geliştirilmesi, üretilmesi ve konuşlandırılması 10 yıldan fazla sürecektir. Japonya, her üç ülkeyi de çevreleyen güvenlik ortamındaki köklü değişikliklere bir yanıt olarak hızla serbestleşme yönünde adımlar atmıştır. Japonya ayrıca Çin ve Rusya arasında Japonya çevresinde artan ortak askeri tatbikatları da bir tehdit olarak görmektedir. Rusya'nın Ukrayna'yı

işgali ve ABD'nin özellikle İsrail-Filistin savaşının ortasında Küresel Güney'de azalan etkisi buna örnek olarak gösterilebilir.

Japonya'nın Hint-Pasifik bölgesindeki değişen güvenlik ortamıyla baş edebilmek için savunma kabiliyetlerini arttırması gerekmektedir. Yeni savaş uçağının geliştirilmesi projesi, hava üstünlüğünü korumak, ulusal savunma üzerindeki olumsuz etkileri önlemek ve caydırıcılık kabiliyetlerini arttırmak için iyi bir başlangıçtır. Yeni politika aynı zamanda Japonya'nın Avustralya, ABD ve Birleşik Krallık'ın AUKUS'u gibi ittifaklarda ve bölgesel savunma ortaklıklarında daha büyük bir rol oynamasına yardımcı olabilir. Altıncı nesil savaş uçağının gerçek performansı, uçakların düşman uçaklarını tespit etmek ve saldırmak için yapay zekâ teknolojisiyle donatılmış çok sayıda insansız uçağa talimat verebilecek insanlı uçaklar olması öngörüldüğünden de zor olabilir. Sofistike radar ve aviyonikler aracılığıyla bilgi üstünlüğü ve yüksek istihbarat şarttır. Bunun için yüksek düzeyde sistem entegrasyon yeteneği gereklidir. Japonya **ilk kez ABD dışında bir ortakla** bu kadar büyük ölçekli bir savunma teçizatı **ortak geliştirme** faaliyetine girişmiştir. Dış politikadaki bu yeniden yönelim, bölgedeki ve ötesindeki ortakların çeşitlenmesiyle kendini göstermektedir. Sert güç diplomasisi, yıllardır sürdürülen yumuşak güç diplomasisine göre daha fazla ilgi çekmektedir. Bu, Japon güvenlik mimarisinde bir güç çarpanı ve oyun değiştirici olabilir. Çok kutuplu dünyada, stratejik ittifak ve çok taraflı forum önem taşımaktadır. Japonya'nın değişen güvenlik duruşu, **mevcut istikrarsız jeopolitik duruma bir yanıt** niteliğindedir.

Erişim: <https://www.vifindia.org/2024/april/03/Japan-s-New-Partnership-and-Change-in-Defence-Posture>

Anahtar Kelimeler: ABD, Japonya, Savunma.

4. Rusya'nın Yavaş Öldüren Zehri? / International Centre for Defence and Security (Ukrayna)

Rusya'nın savaşı 2-3 yıldan daha uzun süre sürdürüp sürdüremeyeceği konusu belirsizliğini korumaktadır. Rus ekonomisinin genel dayanıklılığına bakıldığında, makroekonomik düzeyde Rusya merkez bankası başkanı Elvira Nabiullina gibi çok ciddi

profesyonellerin görev aldığı görülmektedir. Savaşın Rus ekonomisi üzerinde ani bir yıkıcı etki göstermese de zamanla ciddi hasarlar vereceği öngörülmektedir.

Alexandra Prokopenko'nun tanımladığı "**Askeri Keynesçilik**" kavramı: Devlet kaynaklarının savunma sektörü ve silahlı kuvvetlere, askerlerin maaşlarını ödemek ve ölenlerin ailelerine tazminat ödemek de dahil olmak üzere harcama yaparak satın alma gücünü artırmasıdır. Bu satın alma gücü GSYH verilerini artırırken aynı zamanda askeri üretimi de artırmaktadır.

Kaynak: EPA

Bir zamanlar, savaş öncesi dönemde, dolar başına yaklaşık 38-35 Rus rublesi bir döviz kuru varken, günümüzde ise dolar başına 85-93 ruble seviyesindedir. Döviz karşı değer kaybeden ruble, Rus halkının tasarruflarını eritmektedir. Rusya, petrol ihraç ederek önemli dolar geliri elde ederken, Rus vatandaşlarının maaşlarını ruble cinsinden ödeyerek işlerin yolunda gittiği izlenimi vermektedir.

Günümüzde Rusya, ciddi miktarda dolar cinsinden yabancı teknolojileri ithal etmeye bağımlıdır. Bu sebeple bahsedilen sorunlar kısa vadede değil, orta ve uzun vadede etkisini gösterecektir.

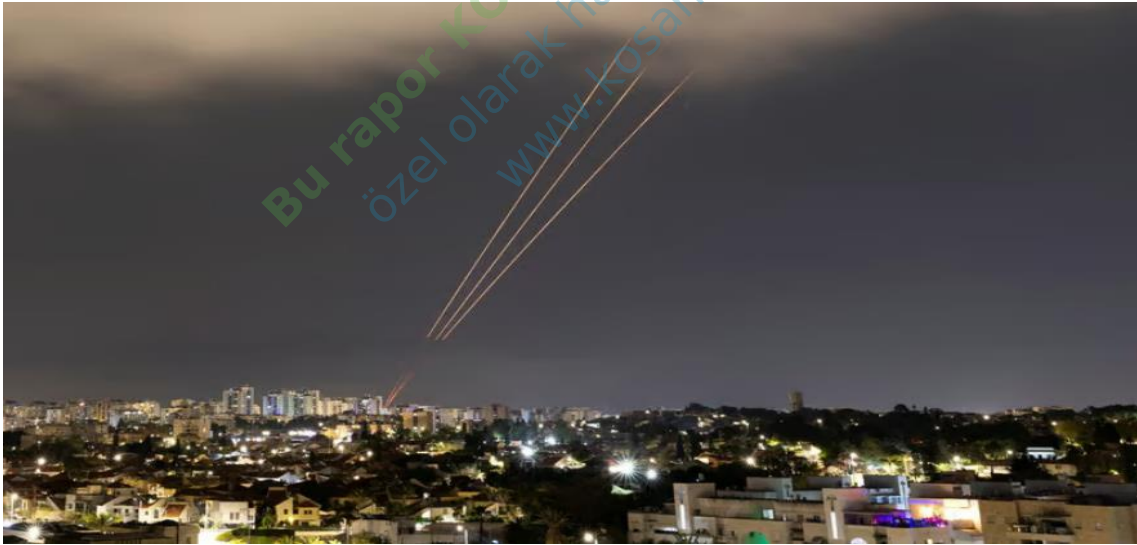
Erişim: <https://icds.ee/en/russias-slow-killing-poison/>

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, GSYİH, Rusya.

5. İran ve İsrail'in Gölge Savaşı Açığa Çıkıyor / The Economist (Birleşik Krallık)

Orta Doğu'da gerilim artmaya devam etmektedir. İran'ın İsrail'e yönelik saldırısı, bölgedeki gerginliği artırmış durumdadır. İran, uzun yıllardır İsrail ile vekaleten savaşıırken, **ilk kez doğrudan saldırı** düzenlemiştir. Bu saldırı, İran'ın Orta Doğu'daki kuralları değiştirebileceği ve diğer ülkeleri doğrudan vurarak güç gösterebileceği endişelerini beraberinde getirmektedir. İran'ın vekiller aracılığıyla değil, kendi insansız hava araçlarıyla saldırması, bölgedeki dinamikleri değiştirebilir.

İsrail hava üssüne yapılan saldırının ardından, halk arasında endişe ve kaygı artmıştır. Ancak İsrail hükümeti, misilleme yaparken sivil kayıpları minimuma indirmeyi hedeflemektedir. Bu noktada, Amerika ve İngiltere'nin İsrail'e destek vermesi de dikkat çekici bir gelişme haline gelmiştir. İran'a ait insansız hava araçlarını vurmak için kullanılan savaş uçakları ve füze savunma sistemleri, bölgedeki dengeleri değiştirebilir.

Kaynak: REUTERS

Körfez ülkelerinin de bu süreçte **dolaylı bir rol oynamış olabileceği** belirtilmektedir. Suudi Arabistan gibi ülkelerin, Batılı hava savunma sistemlerine ev sahipliği yapması ve destek vermesi, bölgedeki güç mücadelesinde etkili olabilir. Bölgede yaşanan gerginlikler, uluslararası boyutta da dikkatle takip edilmektedir. İsrail'in misilleme stratejisi ve İran'ın buna nasıl karşılık vereceği, önümüzdeki dönemde Orta Doğu'daki güç dengelerini etkileyecek önemli bir konu olarak izlenmeye devam edecektir.

Erişim: <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/04/14/iran-and-israels-shadow-war-explodes-into-the-open>

Anahtar Kelimeler: İran, İsrail, Savaş.

6. İran, İsrail ve Orta Doğu Tekrar Uçurumun Kıyısında / Observer Research Foundation (Hindistan)

İran'ın İsrail'e yönelik son füze saldırıları ileride Orta Doğu'da güvenlik açısından olumsuz bir görünüm arz ediyor. Cumartesi akşamı İran, İsrail'in Şam'daki konsolosluğuna düzenlediği saldırıya karşılık olarak İsrail'e doğru yüzlerce insansız hava aracı ve füze fırlatmıştır. İsrail ABD, Birleşik Krallık ve Fransa'nın yardımıyla, topraklarına doğru atılan tüm füzelerin %97'sini etkisiz hale getirdiği bildirmiştir.

İsrail savaş kabinesi olayın henüz bitmediğini ancak şimdilik herhangi bir misilleme yapmayacaklarını söylemiştir. Hem ABD'den hem de İran'dan gelen mesajlar büyük ölçüde gerilimi azaltma yönünde olmuştur. Haberlere göre Biden İsrail'e, ABD'nin İran ile doğrudan bir askeri çatışmaya girmeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca İranlılar da bu durumu daha fazla tırmandırmak gibi bir niyetleri olmadığını ifade etmişlerdir.

İsrail'in Bakış Açısı

Bölgedeki durum şimdilik durulmuş gibi görünse de uzun vadeli beklentiler eskisinden daha kötü görünmektedir. İsrail için, önemli ölçüde ABD'nin baskısı sayesinde şimdilik misilleme yapmamaya karar vermiş olması için burada bittiğine işaret etmiyor. İsrail kendi seçeceği bir zamanda ve şekilde karşılık vereceğini söylemiş olsa da daha önce de yaptığı gibi İran'ın, İran içindeki çıkarlarını vurmak için seçeneklere sahip olacağı rahatlıkla söylenebilir.

Netanyahu için sıkıntılar daha da büyüyebilir. Geçtiğimiz altı ayın büyük bir bölümünde, liderliğine meydan okuyan iç baskılara ve protestolara rağmen, zayıflamış bir devlet başkanı olarak görülmemeye çalışmıştır. Ulusal Güvenlik Bakanı Ben-Gvir, İran'a karşı "ezici bir saldırı" çağrısında bulunurken, diğerleri itidal çağrısında bulunmuştur. Bazıları İsrail-İran çatışmasının Gazze meselesini ikinci plana attığına inanırken, Netanyahu için

rehinelerle birlikte kriz, ileriye dönük kararlarını yönlendiren temel bir endişe kaynağı olmaya devam edecektir.

İran'ın Pozisyonu

Şam'daki İran konsolosluğuna yapılan saldırı ve ülkenin her şeye gücü yeten İslam Devrim Muhafızları'nın (IRGC) üst düzey komutanlarından Tuğgeneral Muhammed Rıza Zahedi'nin öldürülmesinden sonra, Tahran için seçenekler açıldı ve ilk seçenek İsrail'i tehdit etmektir. Ancak bu, Devrim Muhafızları için, hatta gücün doğrudan bağlı olduğu Ayetullah Hamaney için bile zor bir durum olmaktadır. İran vesayetiyle uyumlu olduğu bilinen gruplar, genellikle ideolojik bölünmelerinden bağımsız olarak geleneksel askeri taktiklerden daha etkili bozucu unsur olmuştur. Yakın zamanda Kızıldeniz'deki Husilerin saldırılarında görüldüğü gibi, İran'ın eğitim ve silah konusunda onları desteklemekle suçlandığı ve Tahran'ın hızla reddettiği gibi, İran'a makul bir inkâr edilebilirlik sağlamaktadır. İsrail ile savaşa geçmek, bu planın bütünlüğünü bozacaktır.

Sonuç

ABD, Gazze'ye saldıran İsrail'e karşı ciddi bir destek vermiş ve bu, Biden için ilerleyen aylarda büyük bir siyasi maliyet oluşturacaktır. Şu an tam anlamıyla bir çatışmaya dönüşmemesi, Washington'ın isteği değil, talep ettiği bir iyilik dönüşü olabilir. 2024'ün geri kalan ayları, Orta Doğu'da güvenlik açısından oldukça karanlık olabilir.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/iran-israel-and-west-asia-are-on-the-brink-again>

Anahtar Kelimeler: ABD, Gazze, İsrail.

7. Afrika Boynuzu'nda Etiyopya-Somali Kızıldeniz Anlaşması / Al Jazeera Centre For Studies (Katar)

Etiyopya-Somaliland anlaşması, Afrika Boynuzu'ndaki jeopolitik rekabetin derinliklerine inerek bölgedeki güç dengelerini kökten değiştirebilecek bir potansiyel taşımaktadır. Bu anlaşma, Etiyopya'nın uzun vadeli deniz erişim arayışının bir sonucu olarak Somaliland ile imzalanmıştır. Anlaşmanın temelini, Etiyopya'nın Aden

Körfezi'ndeki kıyı şeridine erişim hakkı ve karşılığında **Somaliland'in tanınması** hakkındaki taahhüt oluşturuyor. Ancak bu adım, Mogadişu ile Addis Ababa arasında ciddi bir diplomatik gerginlik oluşturmuş ve uluslararası arenada da büyük tartışmalara yol açmıştır.

Batı ülkeleri, özellikle ABD ve Birleşik Krallık, Somaliland'in ayrılıkçı taleplerini desteklememekle birlikte, Etiyopya'nın Somaliland ile ilişkilerini daha dikkatli bir şekilde değerlendirme eğilimindedirler. Bu ülkeler, Somali'nin toprak bütünlüğünü vurgularken, aynı zamanda Etiyopya'nın güvenlik ve ekonomik çıkarlarına da saygı duyduklarını belirtmektedirler. Ancak bu tutum, bölgedeki istikrar ve barışa dair endişeleri artırmaktadır, çünkü Somali'nin bu anlaşmayı toprak bütünlüğüne bir tehdit olarak görmesi, çatışma riskini yükseltebilir.

Bölgedeki diğer aktörler de bu gelişmeleri yakından izlemekte ve kendi çıkarları doğrultusunda pozisyonlarını belirlemeye çalışmaktadır. **Türkiye**, Etiyopya'nın Somaliland ile olan ilişkilerini yakından takip ederken, Somali'nin egemenliğini koruma çabalarını da desteklemektedir. Benzer şekilde, Körfez ülkeleri de bölgedeki güvenlik ve ticari çıkarları doğrultusunda hareket ederken, Etiyopya'nın Somaliland ile olan ilişkilerini kendi stratejik hedefleri doğrultusunda değerlendirmektedirler.

Kaynak: REUTERS

Bu durumda, bölgedeki tüm taraflar arasındaki diyalog ve iş birliği önemli bir öneme sahiptir. Anlaşmazlıkların barışçıl yollarla çözülmesi ve bölgesel istikrarın korunması için somut adımlar atılmalıdır. Bölgesel kurumlar, özellikle IGAD (Hükümetler Arası Kalkınma Otoritesi) gibi, bu süreçte arabuluculuk yapabilir ve taraflar arasında diyalogu teşvik edebilirler. Ayrıca, uluslararası toplumun desteği ve arabuluculuğu da önemlidir, çünkü bu durum bölgedeki çatışmaların çözümü için gerekli olan ortamı sağlayabilir.

Etiyopya-Somaliland anlaşması, bölgedeki jeopolitik dinamikleri değiştirme potansiyeline sahip önemli bir gelişmedir. Ancak bu gelişmenin, bölgedeki istikrar ve barışı tehlikeye atmadan, tüm tarafların çıkarlarını dengede tutacak şekilde yönetilmesi gerekmektedir.

Erişim: <https://studies.aljazeera.net/en/analyses/ethiopian-somali-red-sea-agreement-context-geopolitical-rivalry-horn-africa>

Anahtar Kelimeler: Anlaşma, Etiyopya, Somaliland.

8. Sudan: Unutulan Savaşta 1 Yıl Geride Kaldı / Middle East Institute (ABD)

Sudan'da zalim iç savaşın başlangıcının üzerinden bir yıl geçerken, bu süre boyunca tahminen 10.000-15.000 kişinin öldüğü bildirilmiştir. Uzmanlar ise ölüm sayısının bahsedilenden çok daha fazla olduğunu belirtmektedir. Bu süreçte yaklaşık 9 milyon insan Sudan'da kalırken, 2 milyon kişi de komşu ülkelere kaçmıştır. Sudan, Suriye'yi geçerek dünyanın en büyük yerinden edilme krizinin yaşandığı ülke haline gelmiştir.

Dünya Gıda Programı (WFP) Başkanı, Sudan'a yardım ulaşmadığı sürece ülkede büyük bir açlık krizi yaşanacağını belirtmiştir. Ancak hem hükümet güçleri hem de isyancı gruplar, saldırmaya devam etmekte ve yardımın ulaşmasını engellemektedir. Çatışma patlak verdiğinde, Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF) ve Hızlı Destek Kuvvetleri (RSF) arasındaki gerilim ve anlaşmazlıkların ardından, SAF'nin lideri Abdel Fattah al-Burhan ve RSF'nin komutanı Mohamed Hamdan Dagalo (takma adı "Hemedti") beklenmedik bir şekilde

uzun sürecek bir savaşa girmiştir. RSF savaşçıları Khartum'a akın etmiş ve düzenli orduyu ana üslerinden çıkarmıştır.

Taraflar arasındaki çatışma uzun süre devam etmiş ve her iki taraf da kontrol alanlarını sağlamlaştırmıştır. Analizciler, çatışmanın askeri bir çözüm getirmeyeceğini, ancak müzakere edilen bir çözümün mümkün olabileceğini belirtmektedir. Ancak silahların bırakılması ve insani ateşkes vaatlerine uyulması konusunda belirsizlik devam etmektedir. SAF, Omdurman'da kontrol sağlarken, RSF Khartum'un bazı bölgelerinde ve Sudan'ın güney ve batı bölgelerinde etkin konumdadır. Ayrıca, eski isyancılar ve yerel savunma kuvvetleri de savaşa dahil olmuştur. Sudanlı uzmanlar ve izleyiciler, savaşın tarafların silah bırakması veya insani ateşkeslere uyması konusunda belirsizlikler olduğunu belirtmektedir. Bu durum, Sudan'daki iç savaşın çözümünde müzakerelerin ve diplomatik çözümlerin önemini vurgulamaktadır.

Erişim: <https://www.mei.edu/publications/worst-forgotten-conflict-world-sudans-civil-war-one-year>

Anahtar Kelimeler: ABD, Güvenlik, Sudan.

C. ÇEVRE

1. Güney Afrika Kuraklığı: Mısır Üretimine Etkileri? / International Food Policy Research Institute (ABD)

Güney Afrika, 2023 yılının sonlarından itibaren yaşanan şiddetli kuraklıkla mücadelesini El Niño Güney Salınımı tarafından gelen olumsuzluklarla daha da kötüleştirmiştir. Mısır verimi önemli ölçüde düşmüş ve milyonlarca hane için **gıda güvenliği** sorunu ortaya çıkmıştır. Zamanında ve yeterli miktarda yağış, özellikle Güney Afrika'da yağmurla yetiştirilen mısır üretimi için hayati öneme sahiptir.

El Niño yıllarında, Zimbabve, Güney Zambiya, Güney Mozambik, Güney Malavi ve Güney Afrika gibi ülkelerde kuraklık olasılığı artmaktadır. ABD Tarım Bakanlığı, Güney Afrika mısır veriminin beklenen seviyeden %17 daha az olacağını tahmin etmektedir. Ek olarak, sarı mısır üretiminin %9,4 düşmesi, insan tüketimi için beyaz mısır üretiminin ise %20 oranında düşmesi beklenmektedir.

Güney Afrika, Güney Afrika bölgesinin ana mısır üreticisi olup bölgedeki toplam üretimin yaklaşık %70'ini tek başına sağlamaktadır. ABD Tarım Bakanlığı, ülkenin 2023/24 yılları arası mısır üretiminin bir önceki yıla göre %15 oranında azalarak 14,5 milyon metrik ton olacağını tahmin etmektedir. Güney Afrika'daki devam eden **kuraklık**, bölgedeki gıda güvenliği ve tarımsal üretim için önemli zorluklar oluşturmayı sürdürmektedir.

Kaynak: Michael Major

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/southern-africa-drought-impacts-maize-production>

Anahtar Kelimeler: Güney Afrika, Kuraklık, Tarım.

2. Çin'in Temiz Teknolojilere Sağladığı Büyük Destekler / KIEL Institute for the World Economy (Almanya)

Elektrikli mobilite ve rüzgâr enerjisi gibi sektörlerde Çin'in yoğun bir şekilde yerli sanayiye desteklediği belirtilmektedir. Çin'in temiz teknoloji alanındaki desteklerinin, diğer OECD ülkelerinden **üç ila dokuz kat daha fazla** olabildiği görülmektedir. BYD (bir otomotiv şirketi) gibi şirketler, bu destekler sayesinde teknolojik ve üretim kapasitelerini genişletebilmekte ve rekabet güçlerini artırabilmektedir.

Hazırlanan bir rapora göre, Çin'deki devlet destekleri oldukça yaygın ve çeşitlidir. 2022 yılında borsada işlem gören **şirketlerin %99'unun doğrudan devlet desteği aldığı** belirtilmektedir. Çin, kilit teknolojileri pazara hazırlamak için bu destekleri stratejik bir şekilde kullanmaktadır. Bu destekler, Çinli şirketlerin temiz teknoloji sektörlerinde hızla büyüyerek Çin pazarında hakimiyetlerini artırmalarına ve AB pazarlarına daha fazla nüfuz etmesine olanak tanımaktadır.

Kaynak: Tada Images

Güneş pilleri ve batarya hücreleri gibi alanlarda dünyanın önde gelen üreticisi haline gelen Çin, elektrikli araçlar ve rüzgâr türbinleri gibi diğer temiz teknoloji sektörlerinde de liderlik hedeflemektedir. Örneğin, BYD gibi **elektrikli otomobil üreticileri** 2022 yılında 2,1 milyar Avro'ya kadar ulaşan yüksek düzeyde devlet desteği almakta ve bu desteğin miktarı ve etkisi hızla artmaktadır. Mingyang gibi **rüzgâr türbini tedarikçileri** de 52 milyon avro devlet desteği almaktadır.

Raporda, Avrupa Birliği'nin Çin'den gelen temiz teknolojiye yönelik ithalata karşı mücadele etmek için Çin hükümetiyle müzakerelere girmesi önerilmektedir. Yazarlar, Çin'in mevcut ekonomik durumu, temiz teknoloji sektöründeki gücü ve ABD ile olan ilişkileri göz önüne alındığında, başarılı müzakereler için gerçekçi bir şans olduğunu düşünmektedir. Almanya Başbakanının Çin'e yapacağı ziyaret, bu tür müzakereler için uygun bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/chinas-massive-subsidies-for-green-technologies/>

Anahtar Kelimeler: Çin, Devlet Desteği, Temiz Teknoloji, Yatırım.

3. Küresel Gübre Ticareti 2021-2023: Savaşa Bağlı Fiyat Artışlarından Sonra Ne Oldu? / International Food Policy Research Institute (ABD)

2022 yılı Şubat ayında Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi küresel gübre piyasalarında şok etkisi yapmıştır. Bölgedeki tüm tarımsal ticaret bir süreliğine sekteye uğramış ve bir dizi ülke, başlıca gübre üreticileri olan **Rusya ve** müttefiki **Belarus'a** karşı **ekonomik yaptırımlar** uygulamıştır. Gübre fiyatlarındaki yükseliş tarımsal üretim üzerinde oluşturabileceği geniş çaplı etkilere dair korkulara yol açmıştır.

2020 yılında bu iki ülke birlikte **küresel potas ticaretinin %40'ını** oluştururken, Rusya küresel azot ve fosfat ticaretinin sırasıyla %16 ve %12'sini gerçekleştirmiştir. 2021-2023 ticaret verileri, Rusya'nın susuz amonyak hariç tüm önemli gübre türlerinin ihracatını artırdığını göstermektedir. 2023 yılında potas, üre ve diamonyum fosfat (DAP) ihracatı 2021 yılına göre artış göstermiştir. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, Belarus'un küresel fosfatlardaki payı küçülmüş, ancak Çin'e potas ihracatında dramatik bir artış

görülmüştür. Çin'in fosfat ihracatı 2021 yılındaki dramatik düşüşün ardından 2023'te yeniden yükselişe geçmiştir. Rusya'nın dünya potas ihracatındaki payı 2023 yılında %20'ye yükselirken, Belarus potası küresel pazar payının yarısını kaybetmiştir. Kanada ise dünyanın en büyük ihracatçısı olmaya devam etmektedir, ancak 2022'de elde ettiği küresel ihracat payı 2023'te %42'ye düşmüştür. Diğer üreticiler ise (dünyanın geri kalanı) 2021'de %20 olan toplam pazar paylarını 2023'te %29'a çıkarmıştır.

Kaynak: Olga Maksimava

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/global-fertilizer-trade-2021-2023-what-happened-after-war-related-price-spikes>

Anahtar Kelimeler: Gübre, İhracat, Rusya, Ticaret.

D. SOSYAL

1. New York'un Evde Sağlık İş Gücü Bir Yılda Yüzde 12 Arttı / Empire Center for Public Policy (ABD)

ABD İşgücü İstatistikleri Bürosu'nun yeni açıkladığı verilere göre, New York'un evde sağlık işgücü, bir yılda %12 oranında artarak olağanüstü büyüme gidişatını sürdürmüştür.

Nisan ayında yayınlanan ve yıllık bir anket olan BLS'nin (ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu) Mesleki İstihdam ve Ücret İstatistikleri'ne göre, Mayıs 2023 itibarıyla eyalette bir önceki yıl 504.000 olan evde sağlık ve kişisel bakım yardımcısı sayısı 566.000'e yükselmiştir. Bu da **65 yaş üstü 1.000 kişi başına 159 yardımcıya** denk gelmektedir ki bu da **ABD'deki en yüksek orandır**.

Bir yıllık 62.000'lik artış, diğer eyaletlerdeki sayının iki katından fazladır ve kategorideki ülke çapındaki büyümenin üçte birini oluşturmaktadır. New York'ta evde sağlık yardımcıları, yıl içinde eyalet çapında eklenen toplam 284.000 işin beşte birinden fazlasını temsil etmektedir. Eyaletteki en büyük iş kategorisi olmaya devam ederek perakende satış elemanlarını 2'ye 1 oranında geride bırakmıştır.

BLS verileri, New York'un genel sağlık hizmetleri işgücünün 2023 yılında 1,3 milyon çalışana, eyaletteki tüm işlerin yaklaşık %14'üne ulaştığını göstermektedir. Bu, bir yılda 74.000 ya da %6'lık bir artış anlamına gelirken eyalet genelindeki tüm meslekler için ortalama oranın yaklaşık iki katına denk gelmektedir. Ayrıca, pandemi öncesindeki son anket olan Mayıs 2019'a kıyasla 146.000 veya %12'lik bir artış söz konusudur. Bu artışın büyük kısmı, bir yılda %10 veya 70.000 iş artışıyla evde sağlık yardımcılarını içeren "**sağlık destek mesleklerinde**" meydana gelmiştir. Doktorlar, hemşireler ve diğer lisanslı bakıcıları içeren "sağlık hizmeti uygulayıcıları ve teknik meslekler" kategorisinde ise bir yıllık artış %1 olmuştur. Çalışma, ikinci en büyük ve toplamda beşinci en büyük sağlık mesleği olan kayıtlı hemşireler arasında bir yılda %1'lik bir düşüş olduğunu göstermiştir.

Erişim: <https://www.empirecenter.org/publications/new-yorks-home-health-workforce-jumped-by-12-percent-in-one-year/>

Anahtar Kelimeler: ABD, İstihdam, İşsizlik.

2. Hava Yardımlarının Aksine, Deniz Yardım Koridorları Gazze'ye Daha Çok Yardım Edebilir / The Washington Institute (ABD)

18 Mart'ta Dünya Sağlık Örgütü, Gazze Şeridi'ne insani erişimin yeniden sağlanması için uluslararası topluma gıda, ilaç ve yakıt gibi yardım malzemelerinin sürekli olarak tedarik edilmesi çağrısında bulunmuştur. Genişletilmiş kara yolu yardım yöntemleri üzerinde çalışılırken, ABD ve çeşitli ortaklar hava yardımları gerçekleştirmiş ve deniz yardım koridoru oluşturmak için adımlar atmıştır. **Deniz koridorunun hava yardımlarından daha etkili olduğu** ve günlük 300 kamyonu denge geldiği belirtilmiştir.

İsrail kurumu COGAT'a göre, Gazze'ye savaşın başladığı Ekim ayından bu yana 18.500'den fazla kamyon girmiştir ve bunların yüzde 70'i gıda taşımıştır. UNRWA (Birleşmiş Milletler Bayındırlık ve Yardım Ajansı) ise aynı dönemde yaklaşık 17.400 kamyonun yardım taşıdığını bildirmiştir. COGAT ve UNRWA, savaş sırasında Gazze'ye günde yaklaşık 100 kamyon yardım taşıdığı konusunda hemfikirdir. ABD'nin hava yoluyla yardım miktarı kesin olarak hesaplanamamış ancak kıyı üzerinden lojistik kabiliyet kurmak üzere Doğu Akdeniz'e personel gönderilmiştir.

Kaynak: Washington Institute

ABD'nin hava yoluyla yardım miktarının, günde bir kamyon dolusu yardımdan fazla olmadığı belirtilmektedir. Deniz yoluyla yardımın hava yolu yardımından daha fazla

miktarda yardım götürebileceği ifade edilmektedir. Gazze'de derin su limanı olmadığı için kıyıda yaklaşık beş mil açıkta **yüzer bir iskele ve 1.800 metrelik bir geçit inşa edilmesi** gerekecektir. Bu sayede yaklaşık 1.000 ABD askeri personeli, günde iki milyon öğün yemek dağıtabilecek bir lojistik kabiliyet kuracaktır. Bu operasyonlar, sivil halkın yaşadığı zorlukları hafifletmeyi ve daha fazla insani yardımın Gazze'ye ulaşmasını sağlamayı hedeflemektedir.

Erişim: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/unlike-airdrops-maritime-aid-corridors-can-actually-help-gaza>

Anahtar Kelimeler: Deniz, Gazze, Gıda, Yardım.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

E. TEKNOLOJİ

1. Yapay Zekâ İkilemi: Savaş ve Acının Yapay Görüntüleri Empati Uyandırabilir mi? / PRIO (Norveç)

Yapay Zekâ (YZ) tarafından üretilen görüntüler artık yardım kuruluşları ve insan hakları örgütleri tarafından kitlesel acıları ve istismarı göstermek için kullanılmaktadır. Ancak, bu tür görüntülere daha fazla maruz kaldıkça, izleyicilerin gerçeklik hakkındaki güveni ve etkileşim yetenekleri tehlikeye girebilmektedir.

İnsani krizlerin ve insan hakları ihlallerinin anlaşılması, genellikle bu tür acılara görsel olarak tanıklık etmekle ilgilidir. Başkalarının acısı ve zulmüne şahitlik etmek, onlarla empati kurmaya ve harekete geçmeye yardımcı olmaktadır. Görüntüler, bu tanıklığı sağlamak için sıklıkla kullanılır. Ancak, YZ tarafından üretilen görüntülerin kullanımı, **gerçeklik ve uyarma arasında bir denge sağlama konusunda yeni zorluklar** ortaya çıkarmaktadır. YZ görüntüleri, gerçek insanları göstererek, ancak onları ifşa etmeden ilgi çekmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, ulaşılması zor bölgelerde gerçek fotoğrafların alınamadığı durumlarda görsel illüstrasyonlar üretebilmektedir. Bu, erişim eksikliğini gidermek için umut verici olabilir, ancak empatiyi harekete geçirme ve olayları belgeleme gibi temel amaçlara hizmet edip etmediği sorgulanmalıdır.

YZ tarafından üretilen görüntülerle ilgili tartışmalar giderek artmaktadır. İnsani yardım kuruluşları, bu teknolojinin nasıl kullanılabileceğini değerlendirirken, gerçeklik ile uydurma arasındaki çizgi giderek belirsizleşmektedir. Bu tür görüntülerin **güvenilirliği ve etkisi**, insani yardımın iletişim stratejileri için önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Görsel olarak güçlü olabilirler, ancak **gerçekliğin manipülasyonu riski** ve izleyicilerin empati yeteneklerini etkileme potansiyeli, bu tür görüntülerin kullanımını dikkatli bir şekilde değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Erişim: <https://blogs.prio.org/2024/04/the-ai-dilemma-can-artificial-images-of-war-and-suffering-stir-empathy/>

Anahtar Kelimeler: İnsani Krizler, Teknoloji, Yapay Zekâ.

2. Ukrayna, Rusya ile Savaşmak İçin Yapay Zekâyı Nasıl Kullanıyor? / The Economist (Birleşik Krallık)

Ukrayna'nın Herson şehrindeki Antonovsky Köprüsü'ne yapılan roket saldırıları öncesinde güvenlik yetkilileri, köprünün yıkılmasının Rus askerlerin veya ailelerinin paniğe kapılmasına neden olup olmayacağını araştırmıştır. Kiev'deki Open Minds Enstitüsü'nün kurucusu Sviatoslav Hnizdovsky, yapay zekânın bu değerlendirmeleri üretmek için kullanıldığı bir çalışmayı tanımlamıştır.

Algoritmalar, çeşitli konularda Rus sosyal medya içeriğini ve sosyoekonomik verileri tarayarak, savaşın gidişatına ilişkin önemli kararları şekillendirmeye yardımcı olmaktadır. Askerler ve askeri blog yazarları daha dikkatli paylaşımlar yapmaya başladıkça, kuvvetlerin konumu hakkında ipucu bulmak için yapılan basit aramaların etkinliği azalmıştır. Ancak, **yapay zekâ modelleri**, milyonlarca görüntü ve metni analiz ederek potansiyel ipuçlarını bulabilir, birleştirebilir ve bir silah sisteminin veya birlik oluşumunun olası konumunu tahmin edebilir. Molnar ve SemanticForce gibi istihbarat firmaları, bu yöntemleri kullanarak günlük hedef keşiflerini gerçekleştirmekte ve bu bilgileri hızlı bir şekilde Ukrayna ordusuna iletmektedir.

Yapay Zekâyı Karşı Casus

Ukrayna'nın casus avcıları, Oleksiy Danilov'un belirttiği "**ihanete eğilimli**" kişileri tespit etmek için yapay zekâdan faydalanmaktadır. Ukrayna karşı istihbaratı, Palantir adlı Amerikan firmasının yapay zekâsını kullanarak farklı veri havuzlarında aydınlatıcı bağlantılar aramaktadır. Örneğin, sosyal ağ analizi yaparak risk analizi yapmakta ve bu değerlendirmeler, uzmanları etkileyen bir yöntem olarak görülmektedir.

Ağ analizi ayrıca, Rusya'ya yönelik yaptırımları ihlal edenleri tespit etmede de kullanılmaktadır. Ukrayna Devlet Başkanı Volodymyr Zelensky'nin çağrısıyla hızlı şekilde gelişen yapay zekâ çabaları, ulusal güvenlik için kullanılmak üzere çeşitli veri kaynaklarını analiz etmektedir. Kiev'deki Zero Line adlı STK'dan Evan Platt, Ukrayna'nın yapay zekâ kullanımını olumlu bir gelişme olarak nitelendirirken bazı endişelerini de dile getirmektedir. Bu endişelerden biri, yapay zekâ güvenlik uygulamalarına olan aşırı hevesin, başka yerlerde daha fazla getiri sağlayacak kaynakları başka yöne çekebileceği ve abartılı modellere güvenin bir risk olabileceğidir. Daha da önemlisi, bazıları yapay

zekânın Ukrayna'nın savaş alanı performansını olumsuz etkileyebileceğini düşünmektedir.

Kaynak: Nick Kempton

Erişim: <https://www.economist.com/science-and-technology/2024/04/08/how-ukraine-is-using-ai-to-fight-russia>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Teknoloji, Ukrayna, Yapay Zekâ.

3. Macron Fransa'yı Avrupa'nın Yapay Zekâ Gücü Haline Getirmeyi Planlıyor / Center For A New American Security (ABD)

Fransa, yapay zekâ gelişimini teşvik etmek için önemli adımlar atmış olsa da uzun vadeli hedeflerine ulaşmak için bazı temel alanlarda dikkatli olması gerekiyor. Macron'un **500 milyon avroluk yeni fon duyurusu**, ülkenin **yapay zekâ alanında liderlik stratejisinin bir parçası** olarak önemli bir adım olmuştur. Ancak, işçi kodunun reformları, mühendislik yeteneğinin geliştirilmesi ve sermaye yatırımlarının artırılması gibi alanlara odaklanmak önemlidir.

Fransa, Avrupa Birliği düzeyinde yapay zekâyla ilgili yasaların müzakerelerinde önemli eleştirilenlerden biri olmuştur. Ancak, bu düzenlemelerin ülkenin hedeflerini engelleyen tek faktör olmadığı belirtiliyor. İşçi korumaları konusundaki katı yaklaşım, bazı teknoloji firmalarının iş yapma sürecini zorlaştırıyor. Örneğin, Google gibi ABD'li teknoloji şirketleri, işçi korumaları nedeniyle işten çıkarmakta zorlanmıştır.

Kaynak: CNAS

Macron'un göreve gelmesinden bu yana, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yasal düzenlemeleri daha iyi anlaması ve uygulamasını sağlamak için işçi kodunda kısmi reformlar yapılmıştır. Ancak, bu reformlar eleştirilere yol açmış ve hükümetin özel sektör esnekliğini ulusal değerlerle dengelemesi gerekmektedir.

Fransa'nın yapay zekâ alanında liderlik pozisyonuna ulaşması için hem **teknik altyapıyı güçlendirmesi** hem de **işçi korumaları gibi sosyal faktörleri dengede tutması** gerekmektedir. Bu, ülkenin küresel bir yapay zekâ merkezi haline gelme potansiyelini artırabilir.

Erişim: <https://www.cnas.org/publications/commentary/will-france-be-the-ai-hub-of-continental-europe>

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Fransa, Yapay Zekâ.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Bruegel

Karbonsuzlaşmanın Makroekonomisi

Çevrimiçi Etkinlik (30.04.2024)

Gerçekleştirilecek etkinlikte 'Karbonsuzlaşmanın Makroekonomisi' kitabının lansmanı yapılacak ve ayrıca etkinlikte tartışılacak olan uluslararası toplumun iklim hedeflerine ulaşmak için karbonsuzlaşmaya yönelik bir makroekonomik politika gündemi de sunulacaktır.

Erişim: <https://www.bruegel.org/event/macroeconomics-decarbonisation>

2. Wilson Center

Lityum Üçgeni: Başarılı Olmak ya da Olmamak

Çevrimiçi Etkinlik (02.05.2024)

Yapılacak etkinlikte, yayımlanmış olan "Lityum Üçgeni" raporu ele alınarak Çin'in Arjantin'in lityum endüstrisindeki artan varlığını ve yatırım stratejilerini; Şili'nin lityum üretimini artırma potansiyelini ve kurumsal, siyasi, çevresel ve sosyal hususları, Bolivya'nın geniş lityum kaynaklarını geliştirmesini engelleyen tarihsel faktörler incelenecektir.

Erişim: <https://www.wilsoncenter.org/event/lithium-triangle-be-or-not-be-successful>

3. Brookings

Mars ve Ay'ın Keşfi

Çevrimiçi etkinlik (02.05.2024)

Gerçekleşecek etkinlikte NASA'nın kıdemli araştırmacısı Darrell West, uzay araştırmalarında yeni yönelimleri, özel şirketlerin rolünü ve uzayda devam eden girişimler için umutları ve zorlukları tartışacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/exploring-mars-and-the-moon/>

4. U.S. Department Of The Treasury

2024 Yapay Zekâ ve Finansal İstikrar Konferansı

Çevrimiçi Etkinlik (06.06.2024), (07.06.2024)

Yapılacak konferansta; kamu ve özel sektörün bir araya gelerek finansal hizmetlerde yapay zekânın oluşturduğu potansiyel sistemik riskleri tartışması, inovasyonu teşvik etmek ve riskleri azaltmak arasındaki dengeyi keşfetmesi sağlanacak ve finansal istikrara yönelik yapay zekâ ile ilgili risklerin etkili bir şekilde denetlenmesine ilişkin içgörüler paylaşılacaktır.

Erişim: <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-markets-financial-institutions-and-fiscal-service/financial-stability-oversight-council/2024-conference-on-artificial-intelligence-financial-stability>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM'ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2024 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**